

LERAAR IN HART EN NIEREN

„Scholen zijn tegenwoordig kazernes geworden met 6 à 700 leerlingen.” Dit is een van de karakteristieke uitspraken, die wij dezer dagen mochten horen uit de mond van dr. J. G. Gerretzen te Bussum. Kort geleden nog vierde dr. Gerretzen zijn 40-jarig leraars-jubileum, gedurende welke periode hij leiding en onderwijs gaf aan de Nederlandse jeugd. Langer wellicht nog dan zijn ervaring op onderwijs-gebied als leraar is zijn ervaring in de omgang met de jeugd en hij heeft deze jeugd dan ook door-en-door leren kennen. De verzuchting „Die jeugd van tegenwoordig!” zal men dan ook nimmer van dr. Gerretzen vernemen. Naar zijn mening is de jeugd niet veranderd, innerlijk tenminste niet, in vergelijking tot een vijftigtal jaren geleden. Natuurlijk, er zijn wel verschillen, doch deze vloeien voort uit de verandering van de tijd, waarin men leeft. Er is volgens dr. Gerretzen eerder een verbetering van de jeugd — in gunstige zin uiteraard — dan een verslechtering te constateren, als men de uitwassen als de zogenaamde „nozem- en asfaltjeugd” even terzijde schuift. Evenals in de crisisjaren voor de oorlog is ook de jeugd van vandaag pessimistisch gestemd. „Er is geen baan voor ons, wij komen bij de steun terecht” was en is thans nog een veel gehoorde klacht. Dr. Gerretzen acht de volwassen hiervoor zelf debet, er wordt teveel gepraat en geschreven over „de moeilijke tijden die we beleven en nog staan te beleven.” Onbewust wordt de jeugd hiervoor bevreesd en bang, het neemt de lust tot werken, zelfs het ideaal, waarnaar de jeugd streeft, weg. „Het ware beter ook thans de jeugd de mooie kanten van het leven te laten zien,” zo verzucht dr. Gerretzen, „het idealisme geeft immers de energie tot werken en voor werkers is er altijd iets te vinden.” Het is deze laatste zienswijze, die dr. Gerretzen zowel nu als veertig jaar geleden bij de aanvang van zijn loopbaan altijd voor ogen heeft gestaan bij het onderwijs aan de jeugd. Is de jeugd dus niet veranderd, veel is er veranderd op het gebied van onderwijs aan de jeugd in deze 40 jaar, en niet alles van deze veranderingen is goed gebleken. Zeker, de leerboeken van vroeger waren saai en droger van stof dan tegenwoordig, maar veel hangt van de persoon van de leraar af. Evenals voor een dichter geldt: „Een goed dichter wordt geboren en niet gemaakt” geldt dit ook voor de leraar. Zie Charivarius in „De Groene Amsterdammer” niet eens: „Ik ben tegen een interessant leerboek, want dan vergeet de leraar zelf interessant te zijn”? Zo is het ook bij de vernieuwing van verschillende



onderwijsmethoden. Direct na de oorlog werd alles op dit gebied wat maar uit Amerika kwam aanvaard, maar inmiddels is al gebleken, dat niet alles zo goed was als het leek en in de onderwijsvakpers van vandaag ziet men zelfs al beweringen, dat men met het onderwijs in Amerika niet op de goede weg is en men een zekere invloed uit Europa op dit terrein zal moeten ondergaan. Deze „mens in het Gooi” ontveinst zich niet dat uit de onderwijsvernieuwing prachtige dingen zijn voortgekomen, maar bij elke vernieuwing moet als het ware ook een vernieuwing in de docent plaatsvinden en dat geschiedt niet altijd. Hoe na het onderwijs dr. Gerretzen aan het hart ligt blijkt wel in het gesprek, dat wij met hem in zijn woning aan de Stadhouderslaan mochten hebben. Hij kent de onderwijsproblemen: het gebrek aan scholen, het steeds groeiend aantal leerlingen, het gebrek aan docenten en hij weet er de oorzaken van, die soms toch niet zo voor de hand liggend zijn als men denkt. Zo is hij vergroeid met het onderwijs, waarin hij door toevallige omstandigheden terecht kwam. Geboren in Amsterdam in 1894, waar zijn vader in zaken deed, voelde de jonge Gerretzen veel voor de wetenschap. Als kandidaat, staande voor zijn doctoraal, werd in 1918, nadat hij als 21-jarige reserve-officier in 1914 reeds waarnemend commandant van het fort Uithoorn was, een beroep op hem gedaan door het r.k. meisjeslyceum in Den Haag, waar hij als vervanger optrad. In 1921 werd hij doctorandus, nadat hij per 1 september reeds als leraar aan het gymnasium Augustinianum te Eindhoven was aangesteld. Op 28-jarige leeftijd — de gelijkschakeling tussen het openbaar en bijzonder middelbaar onderwijs was net afgekomen — werd hij geroepen als rector tot het stichten van de r.k. lyceum te Breda op advies van de onderwijsinspecteur en deze school bouwde hij vanaf de grond op, ging zijn leerlingen voor in het verzet tegen de overheersing, werd gegijzeld en geschorst, maar nog in 1940 behaalde hij op het nippertje voordat de Duitsers ons land bezetten en gingen regeren, de doctorsbul op een proefschrift, dat gewijd was aan een „Herleiding van de Griekse studiën aan de Nederlandse universiteiten in de 18e eeuw van Perizonius tot en met Valckenraer.” In 1945 was hij weer terug als rector te Breda, vierde in 1947 met de